

УДК 338.43:664.6(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.204.124-130>**Івченко В.М.**

кандидат сільськогосподарських наук

НДІ «Укргропромпродуктивність», м. Київ

Ivchenko Volodymyr

PhD in Agricultural Sc.

Scientific Research Institute «Ukragroproductivity», Kyiv

<https://orcid.org/0009-0000-2035-2976>**Полонська О.М.**

НДІ «Укргропромпродуктивність», м. Київ

Polonska Olga

Scientific Research Institute «Ukragroproductivity», Kyiv

<https://orcid.org/0000-0002-2432-8540>**Солошенок А.Л.**

НДІ «Укргропромпродуктивність», м. Київ

Soloshonok Alla

Scientific Research Institute «Ukragroproductivity», Kyiv

<https://orcid.org/0000-0001-8354-7519>

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ РИНКУ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті проведено дослідження ринку хлібопекарської продукції, висвітлено вплив військової агресії на розвиток і проблеми хлібопекарської галузі, проаналізовано індекси виробництва, виокремлено питання щодо культури споживання хлібобулочних виробів та їх асортимент, окреслено основні тенденції та можливості розвитку малого хлібопекарського бізнесу, проаналізовано кількість діючих підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів, представлено рейтинг ТОП-10 виробників хліба України та охарактеризовано найбільші компанії з виробництва хлібопекарської продукції, визначено причини підвищення вартості хліба і відповідно зростання цін на виробничі ресурси (сировину, матеріали, устаткування, енергоносії), розраховано та подано основні показники щодо зміни середніх споживчих цін на хліб та хлібобулочні вироби у довоєнного період та в умовах сьогодення.

Ключові слова: хлібопекарська галузь, індекс виробництва, крафтова продукція, виробничі ресурси, рейтинг виробників, асортимент, середні споживчі ціни.

CURRENT REALITIES OF THE BAKERY MARKET IN UKRAINE

The article conducted a study of the bakery market, highlighted the impact of military aggression on the development and problems of the bakery industry. It was established that the bakery industry remains one of the most developed and is represented by a wide network of domestic enterprises of various forms of ownership, which provide the population with essential products. The production indices were analyzed, it was shown that today the situation has stabilized, and already in 2024 the recovery of production amounted to +5.1% compared to the previous period, in March 2025 the growth of production was 10.2%. The issues of the culture of consumption of bakery products and their assortment are highlighted, it is shown that a market for expensive bread has been formed, the main requirements for which are quality, freshness and an unusual recipe, this is craft bread, the popularity of the toast bread segment is growing. The main trends and opportunities for the development of small bakery business are outlined. The number of operating enterprises producing bread, bakery and flour products is analyzed, the TOP-10 rating of bread producers in Ukraine is presented based on such indicators as production volumes, number of SKUs, human resources potential, customer orientation, digital presence, etc., the largest companies producing bakery products are characterized, the work of the Kyivkhlіb company and the development of the Pereyaslavl enterprise MYZA LLC are evaluated. The reasons for the increase in the cost of bread and, accordingly, the increase in prices for production resources (raw materials, materials, equipment, energy sources) were determined, it was established that the increase in the cost of bread is due to the increase in prices for raw materials, so in 2024, flour rose in price by 27.0%, oil rose in price by 23.5%, sugar increased by 2.9%. The main indicators of changes in average consumer prices for bread and bakery products in the pre-war period and in today's conditions were calculated and presented, the largest growth was noted for rye-wheat bread in 2024 compared to the previous year. Assumptions were made regarding the main directions of future development in the bread and bakery

© Івченко В.М., Полонська О.М., Солошенок А.Л., 2025

products market, data on the world bakery products market were provided.

Keywords: bakery industry, production index, craft products, production resources, manufacturer rating, assortment, average consumer prices.

JEL classification: D24, L11.

Постановка проблеми. У сучасних умовах військової агресії в Україні робота підприємств хлібопекарської галузі потребує швидкого реагування на ризики та постійного переналаштування виробництва. Тому дослідження ринку хлібопекарської продукції дасть змогу продемонструвати наявний стан хлібопекарської галузі, розробити ефективну стратегію розвитку, яка дозволить утримувати в таких непростих умовах існування свої стійкі ринкові позиції. Проте незважаючи на ситуацію, що склалася в державі, хлібопекарська галузь залишається однією з найбільш розвинених і представлена широкою мережею вітчизняних підприємств різних форм власності, які забезпечують населення продукцією першої необхідності та задовольняють потреби населення країни своєю продукцією, а також розширюють її асортимент.

Основна проблема у хлібопекарській галузі – це зростання цін на сировину, енергоносії та логістику. Проте технологічний розвиток, впровадження інновацій у виробництво та розширення асортименту створюють перспективи для стабілізації розвитку галузі.

У зв'язку із розширенням асортименту експерти ринку хлібопекарської продукції звертають увагу на так звану «зміну культури споживання» хлібобулочних виробів в Україні, тобто потрібно навчити покупця сприймати хліб не як просто їжу, а гастрономічний продукт. Це, на їх думку, виробництво крафтової продукції.

Експерти відзначають, що на ринку хлібобулочних виробів уже відчутні позитивні зміни, і в цьому найбільша заслуга крафтарів, які виробляють різноманітний хліб, та індустріальних виробників, які впроваджують інновації та змінюють базовий асортимент виробів. На полицях магазинів дедалі більше з'являється продуктів на основі живих заквасок, зі спеціями, за новими рецептурами [1].

Також одним із трендів ринку хлібопекарської продукції на сьогодні є використання заморожених напівфабрикатів, що дасть можливість виробникам економити на витратах основних ресурсів (кількість персоналу, устаткування та оренда приміщення) і при цьому не втрачають можливості забезпечувати споживачів широким асортиментом свіжої продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хлібопекарська галузь постійно перебуває у центрі уваги багатьох вчених, оскільки її розвиток відіграє важливу роль для соціальної стабільності у державі і має стратегічне значення.

Зокрема, у науковій праці М.П. Сичевського, О.М. Васильченка та О.В. Коваленко визначено основні тенденції розвитку хлібопекарської галузі України та обґрунтовано причини й чинники, що гальмують її ефективний розвиток, запропоновано напрями їх вирішення,

розраховано ємність ринку хлібобулочних виробів промислового виробництва, встановлено частку ринку, що не обліковується статистичною звітністю, розкрито й інші актуальні питання [2].

Автор Гріщенко А.В. досліджувала динаміку економічних показників та ціноутворення на хлібобулочні вироби в Україні, інституційне середовище функціонування хлібопекарської промисловості України, ключові тренди розвитку цієї важливої галузі, які будуть спрямовані на досягнення стабільності та економічного зростання [3]. У колі наукових інтересів Шпичака О.М. інноваційний аспект забезпечення конкурентоспроможності хлібопекарських підприємств. Автором окреслено інноваційні важелі забезпечення конкурентоспроможності, визначено особливості інноваційного процесу у хлібопекарській галузі, розроблено заходи, спрямовані на інноваційний розвиток виробників хлібобулочних виробів та їх стабільного функціонування в сучасних умовах [4].

Водночас функціонування ринку хліба та хлібобулочних виробів набувають особливої актуальності в умовах воєнного стану в державі і тому залишаються недостатньо висвітлені поточні питання розвитку хлібопекарської галузі України, галузь потребує постійного моніторингу, аналізу та прогнозних припущень щодо її подальшої діяльності.

Мета статті – дослідження основних тенденцій розвитку хлібопекарської галузі України за 2021-2024 рр. і в умовах сьогодення, визначення поточних галузевих проблем та можливостей для подальшого ефективного функціонування.

Виклад основних результатів дослідження. На сьогодні основний вплив на розвиток ринку хлібобулочних виробів мають звичайно військові дії в країні, і це відобразилось як на виробництві, так і на споживанні продукції. Військові дії також вплинули на ринок сировини, були втрачені посівні площі зернових, знищені або пошкоджені зерносховища, зібрані врожаї потребували зберігання та переробки, що ускладнилося проблемами з енергопостачанням.

У 2022 р. виробництво хлібопекарської продукції, згідно з індексами виробництва, оприлюдненими Держстатом України, мало падіння на 22,0% відносно довоєнного показника. На рис. 1 відображені індекси виробництва за 2021-2024 рр. [5].

На сьогодні ситуація стабілізувалась, і уже у 2023 р. відновлення виробництва склало +3,2% до попереднього періоду, у 2024 р. зростання виробництва становило +5,1%, що відзначилось виключно відновленням роботи більшості тимчасово закритих підприємств. Уже в березні 2025 р. відмічено ріст виробництва на 10,2% до попереднього місяця цього ж року.

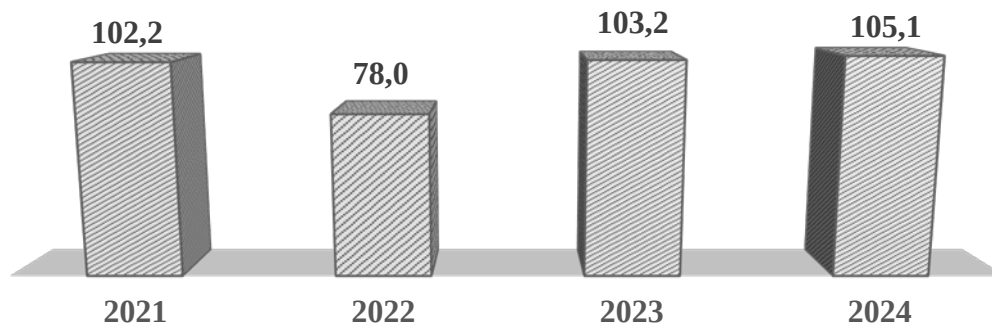


Рис. 1 Індеси виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів, %
Побудовано авторами за даними Держстату України [5].

Українські пекарі пропонують широкий асортимент хлібобулочних виробів. На сьогодні, незважаючи на всі кризові явища, крім виробництва традиційних сортів хліба сформувався ринок дорогих хлібів, основні вимоги до яких – якість, свіжість та незвичайна рецептура, це крафт хліб, до якого додають цільнозернове, житнє борошно, борошно вищого ґатунку, яке містить у собі цілий спектр вітамінів, білків та мікроелементів. Тому експерти ринку хлібобулочних виробів вважають, що майбутня мапа хліба в Україні – це поєднання декількох компонентів у виробі, виробництво продукції більш тривалого зберігання (7-14 діб в упаковці) та виготовлення продукції за власними рецептурами.

Також зростає популярність сегменту «ready meals to go», один із проявів цього тренду – виробництва tostового хліба, який є основою для сендвічів [6].

Водночас слід зазначити, що за останні роки вагомо скоротилися обсяги промислового виробництва традиційних видів хліба простої рецептури і найнижчого цінового діапазону, а саме хліба житнього, пшеничного, житньо-пшеничного у межах 20% [7].

Завдяки розширенню асортименту, оновленню технологій та засобів виробництва, є підстави вважати, що українська продукція знайде своє місце і на зовнішніх

ринках, так як Україна поступово стає експортером замороженого хліба, житнього хліба, хліба на заквасках тощо. Для цього необхідно в першу чергу вирощувати більш якісну сировину, яка відповідатиме державним стандартам та потребам виробників.

Важлива роль належить якості хлібобулочних виробів, які будуть споживати і в Україні, і за її межами. Перехід до більш збалансованого і якісного харчування є основною вимогою для стійких продовольчих систем [8].

Ринок хлібопродуктів в Україні має досить розгалужену територіальну й регіональну мережу хлібопекарських підприємств, які функціонують в усіх областях України, в основному це великі холдинги, які розширюють географічно розміщення своїх потужностей та мереж збуту.

За даними Держстату України кількість діючих підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів у довоєнний 2021 р. становила 5276 одиниць, що на 643 підприємства менше, ніж у 2022 р. Уже у 2023 р. кількість підприємств збільшилась на 18,2% порівняно до попереднього року, і на 3,8% більше до довоєнного 2021 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість діючих підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів, одиниць

Показник	Роки			%, 2023/2022	%, 2023/2021
	2021	2022	2023		
Кількість діючих підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	5276	4633	5477	+18,2	+3,8

Джерело: складено і розраховано авторами за даними Держстату України [5].

На ринку також присутня велика кількість міні-пекарень, супермаркетів, ресторанів та кафе, частку яких складно оцінити через відсутність поточної звітності у кількісних показниках, але ці підприємства все більше поширюють свій вплив на ринок.

У 2025 р. Ukrainian Business Award разом із аналітичними партнерами дослідили ринок хлібопекарської продукції та представили рейтинг ТОП-10 виробників хліба України. У фокусі – обсяги виробництва, кількість SKU, кадровий потенціал, клієнтоорієнтованість, цифрова присутність та інші ключові критерії, що дозволяють оцінити не лише масштаби, а й якість

ведення бізнесу [9].

Рейтинг виробників хліба України (ТОП-10 найбільших з них) наведено у табл. 2.

Компанія «Київхліб» є найбільшим виробником хліба в Україні і являється багаторічним переможцем конкурсу «Вибір року». Компанія утримує провідну позицію за кількістю працівників – 4000 осіб. Сьогодні асортимент компанії налічує понад 250 найменувань хлібобулочних виробів та солодощів, експортує свою продукцію до 30 країн. Українська хлібопекарська продукція високо цінується за якість, традиційний смак і використання натуральних інгредієнтів.

Таблиця 2

ТОП-10 найбільших виробників хліба України

Місце в рейтингу	Назва компанії	Кількість балів
1	Київхліб	14,05
2	Кулиничі	10,63
3	Хлібні інвестиції	8,60
4	Агробізнес	6,72
5	Концерн Хлібпром	6,20
6	КВФ РОМА	6,17
7	Рига Хліб	5,34
8	Рум'янець	5,27
9	Черкасихліб ТД	4,96
10	Хліб-Трейд	2,83

Джерело: розроблено авторами [9].

Також розвиваються і інші хлібопекарські підприємства. Так, за останні два роки підприємству ТОВ «МИЗА» (ТМ «Переяслав Хліб») вдалося розширити асортимент продукції до 60 позицій: різні види хліба, здоба, святкова випічка, печиво, лаваші, бездріжджовий хліб тощо. Запустили в продаж екохлібниці – натуральні торбинки, виготовлені за спеціальною технологією, яка дозволяє зберігати хліб довше [10].

До речі, в перші місяці війни переяславське підприємство ТОВ «МИЗА» стало опорним у регіоні, оскільки більшість виробництв зупинилися, тому довелося виробляти вдсятеро більше продукції, щоб забезпечити хлібом споживачів Київської та Черкаської областей.

В цілому сектор виробництва хліба в Україні у 2025 р.і демонструє сталий розвиток, адаптивність до ринку та соціальну відповідальність незважаючи на те, що було втрачено сировинну базу внаслідок воєнних дій та знищено потужності із зберігання сировини. Також у галузі відмічена висока плинність кадрів. Ці фактори мають негативний вплив на розвиток галузі, стримуючи зростання ефективної діяльності підприємств.

Разом з тим у хлібопекарській галузі

спостерігаються зростання цін на виробничі ресурси (сировину, матеріали, устаткування, енергоносії), що призводить до суттєвого зростання вартості хліба.

Експерти відзначають, що підвищення вартості хліба зумовлене зростанням цін на сировину. Так у 2024 р. борошно подорожчало на 27,0% і наприкінці року коштувало 19,93 грн/кг. Олія піднялася в ціні на 23,5%, досягнувши 72,73 грн/л, а цукор зріс на 2,9%, до 33,16 грн/кг. Вартість зерна також суттєво вплинула на собівартість хлібобулочних виробів. Протягом 2024 р. закупівельні ціни на пшеницю 2 класу зросли на 71,3% – з 5953 грн/т до 9763 грн/т, а на пшеницю 3 класу – на 59,9%, до 9517 грн/т [11].

У табл. 3 наведені споживчі ціни на більш традиційні види хлібобулочної продукції за 2021-2024 рр. Так, середні споживчі ціни за період з довоєнного 2021 р. по 2024 р. зросли більше ніж у 1,5 раза, найбільше зросли ціни на хліб житньо-пшеничний (на 64,3%), хліб пшеничний з борошна першого гатунку – на 61,7%. За період з 2024 р. до попереднього 2023 р. ріст споживчих цін знаходився в межах 18,0 – 22,6%, також відмічено найбільший ріст на хліб житньо-пшеничний (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка середніх споживчих цін на хліб та хлібобулочні вироби за 2021-2024 рр, грн

Вид продукції	Грудень				%, 2024/2021 рр.	%, 2024/2023 рр.
	2021	2022	2023	2024		
Хліб пшеничний з борошна вищого гатунку, кг	33,08	40,94	43,43	51,91	156,9	119,5
Хліб пшеничний з борошна першого гатунку, кг	26,29	33,23	36,02	42,52	161,7	118,0
Хліб житній, житньо-пшеничний, кг	27,46	35,11	36,80	45,12	164,3	122,6
Батон, 0,5 кг	17,88	21,48	22,96	27,78	155,4	121,0

Джерело: складено і розраховано авторами за даними Держстату України [5].

Наведені дані в табл. 3 свідчать, що таке зростання цін на хліб та хлібобулочні вироби сталося на фоні інфляційних процесів, які відбуваються в країні. Подорожчання хліба насамперед зумовлено високими цінами на сировинні складові: борошно, цукор, яйця, олієжирову сировину та інші виробничі ресурси.

У 2025 р. продовжується зростання споживчих цін на хлібобулочну продукцію. На рис. 2 наведено динаміку споживчих цін на хліб пшеничний з борошна вищого гатунку та хліб житній, житньо-пшеничний від початку року до квітня місяця.

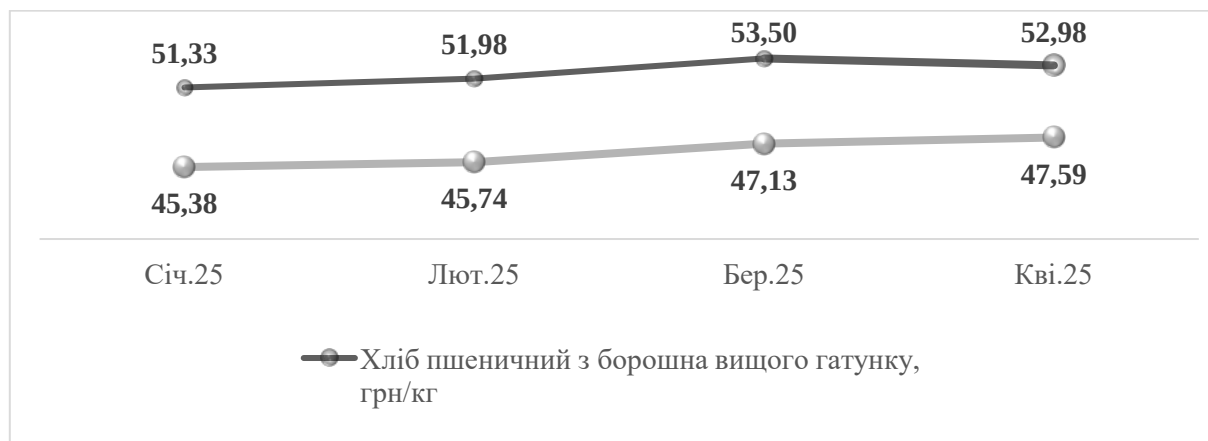


Рис. 2 Динаміка споживчих цін на окремі види хліба у січні-квітні 2025 р., грн/кг

Джерело: авторська розробка за даними Держстату України [5].

Наведені дані на рис. 2 свідчать, що споживчі ціни почали зростати ще з початку 2025 р., на хліб пшеничний з борошна вищого гатунку від січня до квітня ціна зросла на 3,2%, і склала 52,98 грн/кг, на хліб житній, житньо-пшеничний ціна зросла на 4,9% до 47,59 грн/кг. Така тенденція спостерігається і на інші види хлібопекарської продукції.

Всеукраїнська асоціація пекарів (ВАП) припускає подорожчання хліба в країні на 20% до кінця 2025 р., проте це навряд чи підірве бюджет української сім'ї. Серед причин подорожчання хліба названо зростання цін на всі складові товару – борошно, дріжджі, жири, цукор. До них додаються вартість електроенергії, логістика, а також вимога держави для підприємств, критично важливих для економіки та з правом бронювати персонал, підвищити зарплати до 20 тис. грн [12].

Оптимістичних прогнозів щодо стабілізації вартості хлібобулочних виробів немає, адже продовжуються ті самі тенденції, які вплинули на зростання цін у попередні воєнні роки.

Експерти відмічають головні причини здорожчання [13]:

- зростання собівартості виробництва – через здорожчання комплектувальних, енергоносіїв та логістики;
- дефіцит робочої сили внаслідок мобілізації – підприємства змушені інвестувати в автоматизацію, що збільшує витрати;
- інфляція – на кінець 2024 р. вона становила 12%, а на початку 2025 р. вже перевищила 13%;
- дефіцит продовольчої пшениці у світі, що створює конкуренцію за ресурси та штовхає ціни вгору як на зовнішніх, так і на внутрішньому ринку.

На сьогодні підприємства хлібопекарської галузі працюють у складних умовах, воєнні дії спричинили низку проблем і тому галузь потребує державної підтримки.

В Україні діє гуманітарний проект Bake4Ukraine, який фокусується на залученні міжнародних ресурсів для відновлення постраждалих від війни пекарень та підтримки новостворених хлібопекарських виробництв, що забезпечуватимуть харчову безпеку в своїх територіальних громадах. Починаючи з грудня 2024 року проект

Bake4Ukraine був підтриманий міністерством закордонних справ Нідерландів, проект реалізовує БО Перспектива 21.3 у співпраці з Zeelandia Ukraine [14]. Уряд планує запровадити обмеження націнки для низки соціальних та харчових продуктів, що також дозволить стримати зростання їх ціни.

Враховуючи реалії сьогодення, можна сміливо прогнозувати, що в майбутньому розвиток конкуренції на ринку хліба та хлібобулочних виробів відбуватиметься у двох напрямках – як вертикально, так і горизонтально. З одного боку, посилення конкуренції по горизонталі передбачатиме конкуренцію між потужними виробниками, які, конкуруючи між собою, будуть підвищувати якість продукції, розробляти нові технології, модернізувати виробництво, впроваджувати інновації, розробляти нові види продукції, слідкуючи за розвитком світових тенденцій. З іншого боку прискореними темпами розвиваються міні-пекарні, хоча вони й приваблюють споживачів не різноманітністю асортименту та якості продукції, а низькою її вартістю. Європейська практика також показує, що практично в кожному населеному пункті є така інфраструктура, невід'ємним атрибутом якої є міні-пекарня. Більшість операторів ринку підтверджують подальші тенденції до зростання кількості пекарень малого формату [15].

Хліб був частиною нашого раціону впродовж тисячоліть. З того часу цей основний продукт харчування пройшов тисячі змін і покращень та залишається невід'ємною частиною більшості раціонів у всьому світі.

Тож не дивно, що світовий ринок хлібобулочних виробів не демонструє жодних ознак уповільнення і, за прогнозами, до 2026 року зросте до понад 672 млрд доларів США. Хлібопекарська промисловість має велике завдання задовольнити численні пріоритети споживачів у сучасних умовах, працюючи над інноваційними рішеннями щодо інгредієнтів та виробництва [16].

Висновки. Хлібопекарська галузь України є стратегічно важливою, вона забезпечує населення основним продуктом харчування – хлібом. Однак на сьогодні галузь відчуває значний вплив нестабільного зовнішнього середовища, що включає економічну та політичну невизначеність через війну та інші фактори. Проведений аналіз індексів виробництва хліба, хлібобулочних та борошняних виробів вказує на тенденції

до коливань, спричинених різними подіями. Зменшення виробництва у 2022 році, яке пов'язане з воєнним конфліктом, відображає складні умови, з якими стикається галузь. Відчутна проблема у споживанні хлібопекарської продукції та її цінах. На фоні зростання інфляційних процесів, збільшення цін на продукти з основного кошика споживачів спостерігається суттєве зростання вартості хліба. Але важливо

відзначити, що хлібопекарська продукція залишається стійким та постійним елементами в харчовому ланцюзі, особливо в умовах економічної нестабільності, а хлібопекарська галузь України, незважаючи на труднощі, відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави і залишається важливим елементом стійкості економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Вивести крафт на індустріальний рівень, або Куди рухається ринок хліба. (2024). AgroPortal. URL: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/vivesti-kraft-na-industrialniy-riven-abo-kudi-ruhayetsya-rinok-hliba>
2. Сичевський М.П., Васильченко О.М., Коваленко О.В. (2018). Хлібопекарська галузь України: тенденції та проблеми її розвитку. Економіка АПК, № 5. С. 4–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2018_5_4
3. Гріщенко А.В. (2025). Дослідження тенденцій розвитку хлібопекарської промисловості України. Агросвіт, № 1. С. 77–89. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/5441/5496>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.1.77>
4. Шпичак О.М. (2015). Інноваційний аспект забезпечення конкурентоспроможності хлібопекарських підприємств. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки, Вип. 1(10). С. 86–91. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/10/all.pdf>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Хліб. Зерно. URL: <https://www.zerno-ua.com/tag/hlib/>
7. Kiiko, B., Melnyk, O. & Gavrylenko, O. (2023). The bakery industry of Ukraine in wartime conditions. International scientific-practical journal COMMODITIES AND MARKETS. Vol. 45. No. 1. Pp. 27–40. DOI: [https://doi.org/10.31617/2.2023\(45\)03](https://doi.org/10.31617/2.2023(45)03).
8. Galli, F., Venturib, F., Bartolinic, F., Gavad, O., Zinnaie, A., Chiara S. et al.. (2017). Shaping food systems towards improved nutrition: a case study on Tuscan Bread Protected Designation of Origin. International Food and Agribusiness Management Review, Vol. 20. Iss. 4. DOI: <https://doi.org/10.22434/IFAMR2015.0174>
9. Рейтинг Кращих Виробників Хлібу в Україні від Ukrainian Business Award. (2025). Ukrainian Business Award. URL: <https://uba.top/bread-producers/>
10. Розвиток з обмеженим ресурсом: хлібопекарські підприємства відчувають брак кадрів. (2024). AgroPortal. URL: <https://agroportal.ua/agrocheck/zvidki-jizha/rozvitok-z-obmezhenim-resursom-hlibopekarski-pidpriyemstva-vidchuvayut-brak-kadriv>
11. Ціни на хліб в Україні 2025 – як змінилися, чи буде здорожчання. (2025). URL: <https://renews.com.ua/ekonomika/cini-na-hlib-v-ukrayini-2025-ia-k-zminilisia-chi-podorojchaye-cei-prodykt/>
12. Хліб до кінця 2025 р. може подорожчати на 20%, проте бюджет українських родин це не підірве. (2025). URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/1079092.html>
13. Шостак К. (2025). Хліб знову здорожчає: експерт назвав причини зростання цін. URL: <https://tsn.ua/groshi/khlib-znovu-podorozchaye-v-ahramniy-radi-poperedyly-pro-zrostannia-tsin-2025-roku-2803823.html>
14. Грантова підтримка для постраждалих від війни пекарень. (2025). URL: <https://business.diia.gov.ua/news/hrantova-pidtrymka-dlia-postrazhdalykh-vid-viiny-pekaren>
15. Strashynska, L. (2018). Bread and bakery market in ukraine: trends, problems and prospects of development. Scientific Works of NUFT, Vol. 24. Iss. 5. Pp. 70–80. URL: <https://nuft.edu.ua/doi/doc/swnuft/2018/5/10.pdf>
16. Rising to the Challenge: How the Global Bakery Industry Is Adopting Sustainable and Efficient Solutions. (2022). Worlbakers. RL: <https://www.worldbakers.com/market-insights/rising-to-the-challenge-how-the-global-bakery-industry-is-adopting-sustainable-and-efficient-solutions/>

References:

1. Vyvesty kraft na industrialnyi riven, abo Kudy rukhaietsia rynok khliba [Bringing craft to the industrial level, or Where is the bread market heading?]. (2024). AgroPortal. Retrieved from: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/vivesti-kraft-na-industrialniy-riven-abo-kudi-ruhayetsya-rinok-hliba>. [in Ukrainian].
2. Sychevskiy, M.P., Vasylchenko, O.M., & Kovalenko, O.V. (2018). Khlibopekarska haluz Ukrainy: tendentsii ta problemy yii rozvytku [Bakery industry of Ukraine: trends and problems of its development]. Economics of the agricultural complex, No. 5. Pp. 14–23. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2018_5_4. [in Ukrainian].
3. Hrishchenko, A.V. (2025). Doslidzhennia tendentsii rozvytku khlibopekarskoi promyslovosti Ukrainy [Research into the development trends of the Ukrainian baking industry]. Agroworld, No. 1. Pp. 77–89. Retrieved from: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/5441/5496>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.1.77>. [in Ukrainian].
4. Shpychak, O.M. (2015). Innovatsiyni aspekt zabezpechennia konkurentospromozhnosti khlibopekarskykh

pidpriemstv [Innovative aspect of ensuring the competitiveness of bakery enterprises. Scientific works of the Poltava State Agrarian Academy. Economic Sciences, Vol. 1(10). Pp. 86–91. Retrieved from: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/10/all.pdf> [in Ukrainian].

5. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua/>. [in Ukrainian].

6. Khlib. [Bread. Grain. Retrieved from: <https://www.zerno-ua.com/tag/hlib/>. [in Ukrainian].

7. Kiiko, B., Melnyk, O. & Gavrylenko, O. (2023). The bakery industry of Ukraine in wartime conditions. International scientific-practical journal COMMODITIES AND MARKETS. Vol. 45. No. 1. Pp. 27–40. DOI: [https://doi.org/10.31617/2.2023\(45\)03](https://doi.org/10.31617/2.2023(45)03). [in English].

8. Galli, F., Venturib, F., Bartolinic, F., Gavad, O., Zinnaie, A., Chiara S. et al.. (2017). Shaping food systems towards improved nutrition: a case study on Tuscan Bread Protected Designation of Origin. International Food and Agribusiness Management Review, Vol. 20. Iss. 4. DOI: <https://doi.org/10.22434/IFAMR2015.0174>. [in English].

9. Reitynh Krashchykh Vyrobniv Khlibu v Ukraini vid Ukrainian Business Award [Rating of the Best Bread Producers in Ukraine from Ukrainian Business Award]. (2025). Ukrainian Business Award. Retrieved from: <https://uba.top/bread-producers/>. [in Ukrainian].

10. Rozvytok z obmezhenym resursom: khlibopekarski pidpriemstva vidchuvaiut brak kadriv [Development with limited resources: bakery enterprises experience a shortage of personnel]. (2024 AgroPortal. Retrieved from: <https://agroportal.ua/agrocheck/zvidki-jizha/rozvitok-z-obmezhenim-resursom-hlibopekarski-pidpriemstva-vidchuvayut-brak-kadriv>. [in Ukrainian].

11. Tsiny na khlib v Ukraini 2025 – yak zminylysia, chy bude zdorozhchannia. [Bread prices in Ukraine 2025 – how have they changed, will there be an increase in price?]. Retrieved from: <https://renews.com.ua/ekonomika/cini-na-hlib-v-ykrayini-2025-iak-zminilisia-chi-byde-zdorozhchannia/>. [in Ukrainian].

12. Khlib do kintsia 2025 r. mozhe podorozhchaty na 20%, prote biudzhet ukrainskykh rodyn tse ne pidirve. [Bread prices may increase by 20% by the end of 2025, but this will not undermine the budget of Ukrainian families]. Retrieved from: <https://interfax.com.ua/news/economic/1079092.html>. [in Ukrainian].

13. Shostak, K. (2025). Khlib znovu zdorozhchaie: ekspert nazvav prychyny zrostannia tsin [Bread is getting more expensive again: an expert named the reasons for the price increase]. Retrieved from: <https://tsn.ua/groshi/khlib-znovu-podorozhchaye-v-ahramiy-radi-poperedyly-pro-zrostannia-tsin-2025-roku-2803823.html>. [in Ukrainian].

14. Hrantova pidtrymka dlia postrazhdalikh vid viiny pekaren. [Grant support for war-affected bakeries]. (2025). Retrieved from: <https://business.diia.gov.ua/news/hrantova-pidtrymka-dlia-postrazhdalikh-vid-viiny-pekaren>. [in Ukrainian].

15. Strashynska, L. (2018). Bread and bakery market in ukraine: trends, problems and prospects of development. Scientific Works of NUFT, Vol. 24. Iss. 5. Pp. 70–80. Retrieved from: <https://nuft.edu.ua/doi/doc/swnuft/2018/5/10.pdf>. [in English].

16. Rising to the Challenge: How the Global Bakery Industry Is Adopting Sustainable and Efficient Solutions. (2022). Worlbakers. Retrieved from: <https://www.worldbakers.com/market-insights/rising-to-the-challenge-how-the-global-bakery-industry-is-adopting-sustainable-and-efficient-solutions/>. [in English].